

Regeringens proposition med förslag till ändring av lagstiftningen om anmälning av födelser och dödsfall

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att befolkningsdatalogen, lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården och lagen om utredande av dödsorsak ändras så att det bestäms i lag om skyldigheten att anmäla födelser och dödsfall till olika myndigheter samt om förutsättningarna för utlämnande av uppgifter om dödsorsaken.

Anmälningen av födelser och dödsfall till befolkningsdatasystemet blir snabbare och enklare. De verksamhetsenheter för hälso- och sjukvård som behandlar uppgifter om födelser och dödsfall kan lämna dessa uppgifter i maskinläsbar form till befolkningsdatasystemet direkt ur sina egna datasystem.

Den dödsattest som innehåller dödsorsaken sänds inte längre till länsstyrelsen via folkbokföringsmyndigheterna, utan den sänds direkt från sjukhuset till länsstyrelsen och därifrån vidare till Statistikcentralen. Begravningsstillstånd utfärdas av den läkare som utfärdat dödsattesten. Närmare bestämmelser om förfarandet utfärdas genom förordning.

Det föreslås vissa små ändringar i förutsättningarna för utlämnande av uppgifter i anslutning till utredandet av dödsorsaken.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter att de har antagits och blivit stadfästa.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	3
1. Nuläge och bedömning av nuläget	3
1.1. Lagstiftning och praxis	3
Uppgifter om födelser	3
Insändande av dödsattesten till myndigheterna och utlämnande av uppgifter om dödsorsak	3
1.2. Bedömning av nuläget	3
2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	4
2.1. Mål	4
2.2. De viktigaste förslagen	4
Anmälning av uppgifter om födelser och dödsfall till befolkningsdatasystemet	4
Insändande av dödsattesten till myndigheterna och utlämnande av uppgifter om dödsorsak	5
Begravningsstillstånd	5
3. Propositionens verkningar	5
4. Beredningen av propositionen	6
DETALJMOTIVERING	6
1. Lagförslagen	6
1.1. Befolkningsdatalagen	6
1.2. Lagen om utredande av dödsorsak	7
1.3. Lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården	9
2. Närmare bestämmelser	9
3. Ikraftträdande	9
LAGFÖRSLAGEN	
1. Lag om ändring av befolkningsdatalagen	10
2. Lag om ändring av lagen om utredande av dödsorsak	11
3. Lag om ändring av lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården	12
BILAGOR	
PARALLELLTEXTER	
1. Lag om ändring av befolkningsdatalagen	13
2. Lag om ändring av lagen om utredande av dödsorsak	14

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge och bedömning av nuläget

1.1. Lagstiftning och praxis

Uppgifter om födelser

Enligt förordningen om registrering av födelser och dödsfall (824/1970) är hos staten, kommun eller offentligt samfund anställd läkare, barnmorska, hälsovårdare eller sjukskötare, som har bistått vid förlossningen eller har skött modern, skyldig att utfärda en födelseattest. Om någon yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården inte har varit närvarande vid förlossningen skall barnets moder eller den, i vars vårdnad barnet är, anmäla barnets födelse till en hos offentligt samfund anställd läkare, barnmorska, hälsovårdare eller sjukskötare och begära en födelseattest.

Den som utfärdar födelseattesten är skyldig att sända ett exemplar av attesten till den evangelisk-lutherska eller ortodoxa församling till vilken modern hör. Denna anmälan om barnets födelse innehåller uppgifter om modern och det nyfödda barnet. Om modern inte hör till någon församling sänds anmälan till den magistrat inom vars ämbetsdistrikt moderns hemkommun är belägen.

Nuförtiden sker nästan alla förlossningar i en verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvård, som sänder födelseanmälningarna till församlingen eller magistraten. Största delen av församlingarna vidarebefordrar födelseuppgifterna på en blankett till magistraterna, som registrerar dem i befolkningsdatasystemet.

Insändande av dödsattesten till myndigheterna och utlämnande av uppgifter om dödsorsak

Enligt förordningen om registrering av födelser och dödsfall skall den läkare som utfärdat dödsattesten sända ett exemplar av dödsattesten till den evangelisk-lutherska eller ortodoxa församling till vilken personen hörde vid sin död. Om personen inte har hört till någon församling sänds attesten till den magistrat inom vars ämbetsdistrikt personen senast hade hemkommun. Dödsattesten innehåller bl.a. uppgifter om dödsorsaka-

ken och förhållandena vid dödsfallet. Dödsorsaken antecknas inte i befolkningsdatasystemet, men uppgiften har dock antecknats i de längder över avlidna som församlingarna upprätthåller. Ett annat exemplar av dödsattesten sänds till den avlidnes närmaste anhöriga eller till den som har meddelat att han svarar för den avlidnes begravning. De anhöriga skall sända dödsattesten till den församling till vilken den avlidne hörde vid sin död eller till den magistrat inom vars ämbetsdistrikt den avlidne senast hade hemkommun. Församlingen eller magistraten utfärdar ett begravningstillstånd. Begravningsplatsens ägare skall meddela tiden och platsen för begravningen till den församling till vilken den avlidne hörde vid sin död eller till den magistrat inom vars ämbetsdistrikt den avlidne senast hade hemkommun.

Den församling eller magistrat till vilken dödsattesten har sänts, vidarebefordrar den till länsstyrelsen eller hälsovårdsverkets läkare som granskar dödsattesten och sänder den till Statistikcentralen. Statistikcentralen förvarar attesterna och kan för godtagbara ändamål lämna ut uppgifter ur dem till behöriga myndigheter och försäkringsanstalter samt till den avlidnes närmaste anhöriga. Om annat utlämnande av uppgifter i anslutning till utredandet av dödsorsaken bestäms i lagen om utredande av dödsorsak (459/1973). Uppgifter får endast utlämnas till domstolar, andra myndigheter som är berättigade att få uppgifterna, personer på vars ansökan eller med vars samtycke den för utredande av dödsorsaken nödvändiga åtgärden vidtagits samt till den avlidnes närmaste anhöriga. Med den sistnämndes samtycke får uppgifter även utlämnas till andra. Beträffande uppgifterna i handlingarna hänvisas i lagrummet dessutom till vad som särskilt bestäms angående handlingars offentlighet.

Nuförtiden inträffar ca 70 procent av dödsfallen i en verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård.

1.2. Bedömning av nuläget

Det nuvarande förfarandet för registrering av uppgifter om födelser och dödsfall i befolkningsdatasystemet är långsamt med tan-

ke på dem som utnyttjar uppgifterna, och anmälningstrafiken löper inte på ett ändamålsenligt sätt. Registreringarna baserar sig på att blanketter sänds från en myndighet till en annan. Sjukhusen anmäler uppgifter om födelser och dödsfall på en blankett till den kyrkliga befolkningsregisterföraren inom i medeltal fem dagar efter händelsen. Största delen av församlingarna anmäler uppgifterna på en blankett till magistraterna som registrerar uppgifterna i befolkningsdatasystemet. För närvarande registreras uppgifterna i befolkningsdatasystemet inom i medeltal drygt två veckor efter händelsen.

Ett problem med det nuvarande systemet är att det är långsamt och dessutom bl.a. att uppgifter om dödsorsaken finns på de blanketter som sänds till folkbokföringsmyndigheterna. Denna uppgift kan anses vara känslig, och bestämmelserna om utlämnande av den är omoderna. Det är inte motiverat att anmäla dödsorsaken till folkbokföringsmyndigheterna.

Om anmälning av uppgifter om födelser och dödsfall till befolkningsregisterföraren och om anmälning av uppgifter om dödsfall till länsstyrelsen och vidare till Statistikcentralen bestäms i förordningen om registrering av födelser och dödsfall. Bestämmelserna är föråldrade och bristfälliga. Det bör bestämmas i lag om skyldigheten att anmäla födelser och dödsfall och om utlämnande av uppgifter om dödsorsak.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

2.1. Mål

Folkbokföringen har som mål att få in uppgifterna i befolkningsdatasystemet så snabbt och felfritt som möjligt. Man strävar efter att registrera uppgifterna utan mellanliggande skeden direkt från uppgiftskällan. På detta sätt kan uppgifterna snabbt utnyttjas av alla som använder befolkningsdatasystemet.

Sedan anmälningar i maskinläsbar form har tagits i bruk har aktualiteten hos befolkningsdatasystemets uppgifter förbättrats avsevärt, t.ex. i fråga om tingsrätternas anmälningar av vissa familje- och personrättsliga avgöranden, Utlänningsverkets anmälningar av uppgifter om erhållande av finskt medborgarskap liksom även kommunernas anmälningar av byggnads- och lägen-

hetsuppgifter.

Genom den reform som föreslås i propositionen blir anmälningen av uppgifter om födelser och dödsfall till befolkningsdatasystemet snabbare och enklare. De verksamhetsenheter för hälso- och sjukvård som behandlar uppgifter om födelser och dödsfall kan lämna dessa uppgifter i maskinläsbar form till befolkningsdatasystemet direkt ur sina egna datasystem sedan de fått i 8 § befolkningsdatalagen (507/1993) avsett tillstånd till detta av registermyndigheterna. Överföringen av uppgifter görs även i övrigt enklare och det nuvarande begravningsstillståndet som utfärdas av folkbokföringsmyndigheterna slopas.

Uppgifter om födelser och dödsfall som registrerats i befolkningsdatasystemet finns genast tillgängliga för magistraterna och sådana församlingar och andra som utnyttjar befolkningsdatasystemet, bl.a. Folkpensionsanstalten, som har en adb-anslutning till befolkningsdatasystemet. Sådana församlingar som inte har någon adb-förbindelse får uppgifterna om födelser och dödsfall direkt efter registreringen genom anmälningar som skrivs ut ur befolkningsdatasystemet. Dessa sänds dagligen per post till församlingarna i fråga.

Förordningen om registrering av födelser och dödsfall upphävs i anslutning till reformen och det bestäms i lag om skyldigheten att anmäla födelser och dödsfall samt om grunderna för utlämnande av uppgifter om dödsorsaken.

2.2. De viktigaste förslagen

Anmälning av uppgifter om födelser och dödsfall till befolkningsdatasystemet

I propositionen föreslås att en verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård eller en sådan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som närmare bestäms genom förordning och som bistått vid förlossningen är skyldig att anmäla barnets födelse till befolkningsdatasystemet. En verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård eller den läkare som utfärdat begravningsstillstånd är skyldig att anmäla uppgifter om dödsfall till befolkningsdatasystemet.

Sjukhus, hälsovårdscentraler och andra verksamhetsenheter för hälso- och sjukvård som behandlar uppgifter om födelser och dödsfall kan anmäla dessa uppgifter till be-

folkningsdatasystemet i maskinläsbar form direkt ur det egna datasystemet t.ex. en gång per dygn.

Vid dataöverföring i maskinläsbar form skall kraven på datasekretess i personregisterlagen (471/1987) iakttas. För att säkerställa att uppgifterna är felfria fästs särskild uppmärksamhet vid utbildningen och handledningen av anmälarna samt vid de tekniska kontroller som görs av de anmälda uppgifterna i olika skeden. Vid dataöverföringen skall man i samtliga fall se till att uppgifternas ursprung och anmälaren senare alltid kan spåras. Uppgifterna registreras i befolkningsdatasystemet minst fem gånger per vecka och den som anmält händelsen får ett kvitto på registreringen. Tillsammans med kvittot gällande ett barns födelse får sjukhuset uppgift om barnets personbeteckning.

Om uppgifterna inte kan anmälas i maskinläsbar form sänds de så snabbt som möjligt på en blankett till magistraten. Uppgifter om barns födelse eller persons död registreras i befolkningsdatasystemet inom 2-5 dagar, beroende på anmälningssättet.

Insändande av dödsattesten till myndigheterna och utlämnande av uppgifter om dödsorsak

Dödsattesten och begravningstillståndet utfärdas i regel av den läkare som utreder dödsorsaken. Dödsattesten sänds direkt till länsstyrelsen, som liksom för närvarande granskar attesten och sänder den vidare till Statistikcentralen. Statistikcentralen förvarar dödsattesten permanent. Eftersom dödsattesten inte längre sänds via folkbokföringsmyndigheterna får dessa inte längre uppgifter om dödsorsaken.

Om Statistikcentralens uppgift att förvara uppgifter i dödsattesterna bestäms i lagen om utredande av dödsorsak.

Om hemlighållande av handlingar som tillkommit i samband med utredandet av dödsorsaken intas en uttrycklig bestämmelse i lagen om utredande av dödsorsak. Undantagen från hemlighållandet, dvs. en möjlighet att lämna ut uppgifter, bibehålls i huvudsak oförändrade. De bestämmelser som gäller utlämnande av uppgifter till nära anhöriga ändras dock så att de motsvarar de bestämmelser som iakttas inom hälso- och sjukvården. Uppgifterna kan dessutom på vissa villkor även utlämnas till pensions- och försäkringsanstalter. Statistikcentralens

rätt att lämna ut uppgifter regleras i samma sammanhang som annat utlämnande av uppgifter i handlingar som tillkommit i samband med utredandet av dödsorsaken.

Begravningstillstånd

Det föreslås att det nuvarande begravningstillståndet som utfärdas av folkbokföringsmyndigheterna slopas. En avliden får begravas eller liket överlätas till medicinsk undervisning eller forskning sedan dödsorsaken utretts och läkaren har utfärdat ett begravningstillstånd. Begravningstillståndet ges till den som svarar för den avlidnes begravning. Uppgifter om dödsfallet anmäls till befolkningsdatasystemet först sedan begravningstillstånd har utfärdats. Begravningen, med vilken även avses kremering, får ske då begravningstillståndet eller dödsfallsredogörelsen har tillställts den som äger begravningsplatsen eller då den som äger begravningsplatsen har säkerställt att dödsfallet har antecknats i befolkningsdatasystemet.

Om utfärdande av begravningstillstånd och om anmälning av begravning bestäms närmare genom förordning.

3. Propositionens verkningar

Reformen försnabbar registreringen av uppgifter om födelser och dödsfall i befolkningsdatasystemet och därmed förbättras nivån på uppgifterna i befolkningsdatasystemet. En förbättring av nivån på uppgifterna skapar i sin tur ännu bättre förutsättningar än tidigare för en felfri och effektiv informationsförsörjning till myndigheterna.

Det blir snabbare än för närvarande att få uppgifter om födelser och dödsfall registrerade i befolkningsdatasystemet då uppgifterna anmäls direkt på en blankett till magistraterna, där uppgifterna utan dröjsmål registreras i befolkningsdatasystemet. En övergång till anmälningar i maskinläsbar form försnabbar registreringen av uppgifter i befolkningsdatasystemet ytterligare. Eftersom uppgifterna överförs till befolkningsdatasystemet direkt ur de system som verksamhetsenheterna för hälso- och sjukvård har behöver de inte längre uppgöra och sända separata blanketter. Härvid minskar även registreringsarbetet vid magistraterna och de resurser som frigörs kan riktas till de resultatområden där antalet anställda är speciellt lågt eller där nya uppgifter planeras.

Uppgifter om födelser och dödsfall som registrerats i befolkningsdatasystemet finns genast tillgängliga för magistraterna och sådana församlingar och andra som utnyttjar befolkningsdatasystemet som har en adb-anslutning till befolkningsdatasystemet.

Den snabba registrering av uppgifter om födelser och dödsfall i befolkningsdatasystemet som baserar sig på dataöverföring i maskinläsbar form är till stor nytta för de församlingar som har en adb-anslutning till befolkningsdatasystemet. När adb-förbindelserna byggs ut försnabbas tillgången till uppgifter för allt fler församlingar. Det arbete som i anslutning till folkbokföringen görs för hand i församlingarna minskar. Avsikten är att under en övergångsperiod, vid behov med specialåtgärder, fästa uppmärksamhet vid att sådana församlingar som ännu inte har någon adb-förbindelse så snabbt som möjligt får tillgång till uppgifter.

Verksamhetsenheterna för hälso- och sjukvården får snabbt veta barnets personbeteckning, vilket underlättar uppgörandet och arkiveringen av patienthandlingar.

Propositionens direkta ekonomiska verkningar är små. Genom att rationalisera förfarandet skapar man förutsättningar för en effektivisering av samhällets informationsförsörjning och för en ändamålsenlig fördelning av personalresurserna. Övergången till anmälningar i maskinläsbar form sker i den takt verksamhetsenheterna för hälso- och sjukvården blir redo för detta.

4. Beredningen av propositionen

Reformen har preliminärt beretts vid Befolkningsregistercentralen och i delegationen för befolkningsboksärenden, där det finns

representanter för inrikesministeriets förvaltningsområde och dessutom bl.a. för den evangelisk-lutherska kyrkan, ortodoxa kyrkosamfundet, Finlands Kommunförbund och Statistikcentralen.

Social- och hälsovårdsministeriet och inrikesministeriet har som tjänsteuppdrag berett reformen i samarbete med Rättsskyddscentralen för hälsovården och Befolkningsregistercentralen. I beredningen av reformen har i olika skeden deltagit även kyrkostyrelsen, hälsovårdsverken i Helsingfors och Esbo, Helsingfors universitetscentralsjukhus, Barnmorskeinstitutet, Forsby sjukhus, Sjukhusförbundet, Statistikcentralen, Folkpensionsanstalten och Esbo kyrkliga samfällighet. Försök med anmälning av uppgifter i maskinläsbar form har gjorts med kvinnokliniken och kliniken för cancersjukdomar vid Helsingfors universitetscentralsjukhus.

Om propositionsförslaget har utlåtanden begärts av justitieministeriet, undervisningsministeriet, Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården, Rättsskyddscentralen för hälsovården, dataombudsmannen, Statistikcentralen, Befolkningsregistercentralen, länsstyrelserna, en del av registerförvaltningens lokala myndigheter, Folkpensionsanstalten, Finlands Kommunförbund, kyrkostyrelsen, ortodoxa kyrkostyrelsen, hälsovårdsverket i Helsingfors stad, Finlands Läkarförbund, Finlands Barnmorskeförbund, Finlands kyrkogårds- och krematorieförbund och Suomen Hautaustoimistojen Liitto.

Största delen av remissinstanserna förhöll sig i huvudsak positiva till förslaget. De ändringsförslag som framförts i utlåtandena har i mån av möjlighet beaktats i den fortsatta beredningen.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Befolkningsdatalagen

11 §. *Skyldighet att anmäla födelser och dödsfall.* Det föreslås att till befolkningsdatalagen fogas en ny 11 §, där det bestäms om skyldigheten att anmäla barnets födelse

till befolkningsdatasystemet. För närvarande ingår bestämmelsera om anmälningsskyldigheten i 1 kap. förordningen om registrering av födelser och dödsfall.

Verksamhetsenheter för hälso- och sjukvård och sådana yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården som närmare bestäms genom förordning är skyldiga att

göra anmälan till befolkningsdatasystemet. Anmälan och den som gjort anmälan skall registreras och anmälan förvaras vid verksamhetsenheten för hälso- och sjukvård. För barnets mor eller den, i vars vård barnet är, föreskrivs en skyldighet att i de fall som närmare bestäms genom förordning anmäla uppgifter om barnets födelse till en verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård eller till en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården för vidare befordran till befolkningsdatasystemet. Detta kommer i fråga i de sällsynta fall då barnet inte har fötts vid en verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård och en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården inte har bistått vid förlossningen.

I befolkningsdataförordningen (886/1993) bestäms närmare om de anmälningsskyldiga och om anmälingen. Avsikten är att anmälan till befolkningsdatasystemet i samtliga fall görs av en verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård eller en läkare, barnmorska, hälsovårdare eller sjukskötare. I regel görs anmälan av det sjukhus eller någon annan verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård där barnet fötts. Om barnet har fötts någon annanstans görs anmälan av den läkare, barnmorska, hälsovårdare eller sjukskötare som har bistått modern vid förlossningen. I andra fall än de som nämns ovan är barnets mor eller den, i vars vård barnet är, skyldig anmäla barnets födelse först till en verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård eller till en ovan nämnd yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som i sin tur vidarebefordrar uppgiften om barnets födelse till befolkningsdatasystemet. Även för närvarande är modern skyldig att i dylika fall vända sig till en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården sedan barnet fötts.

Uppgifter som skall anmälas är moderns personuppgifter, barnets födelsetid och kön samt av registreringstekniska orsaker även en anteckning om eventuell flerbörd. Anmälan görs till den magistrat inom vars ämbetsdistrikt moderns hemkommun är belägen. Magistraten registrerar utan dröjsmål uppgifterna i befolkningsdatasystemet. Anmälan görs på en blankett som uppgjorts enligt fastställt formulär. En verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård kan även anmäla uppgiften direkt i maskinläsbar form till befolkningsdatasystemet. Avsikten är att detta förfarande införs i den takt som sjukhusen och hälsovårdscentralerna får tekniska förutsättningar därtill. Av anmälan framgår även be-

hövliga uppgifter om anmälar, vilka intas i befolkningsdatasystemet. Även den som gör anmälan i maskinläsbar form kan därmed i samtliga fall konstateras i efterskott.

Anmälingen av dödsfall till befolkningsdatasystemet anknyter sig till utredandet av dödsorsak. Av denna orsak bestäms om skyldigheten att anmäla dödsfall till befolkningsdatasystemet i lagen och förordningen (948/1973) om utredande av dödsorsak. I 11 § 2 mom. befolkningsdatalagen intas en hänvisning till denna lagstiftning.

12 §. *Vissa inrättingars och socialnämndens anmälningskyldighet.* Paragrafens 12 § 3 mom., enligt vilket det bestäms om anmälan om födelse och död genom förordning, föreslås bli upphävd. Genom bestämmelsen hänvisas till förordningen om registrering av födelser och dödsfall som upphävs i samband med reformen. Om anmälningsplikten bestäms i 11 § och i befolkningsdataförordningen, lagen och förordningen om utredande av dödsorsak samt i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994).

1.2. Lagen om utredande av dödsorsak

1 §. Paragrafens 1 mom. skall innehålla samma bestämmelser som i gällande 1 mom. angående skyldighet att anmäla dödsfall till läkare eller polis.

I 2 mom. skall föreskrivas om skyldigheten för verksamhetsenheter för hälso- och sjukvård och läkare att anmäla dödsfall till befolkningsdatasystemet samt till länsstyrelsen som i sin tur är skyldig att anmäla dödsfallet till Statistikcentralen. Avsikten är att anmälan till befolkningsdatasystemet i regel görs av det sjukhus eller någon annan verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård där dödsfallet har konstaterats. Om dödsfallet har inträffat någon annanstans görs anmälan av läkaren.

Om anmälningsförfarandet bestäms mer detaljerat i förordningen om utredande av dödsorsak. Dödsfall skall anmälas till den magistrat inom vars ämbetsdistrikt personen hade hemkommun vid sin död. Uppgifter som skall anmälas är personuppgifter, döds- tid och senaste hemkommun samt behövliga uppgifter om anmälar. Uppgifterna kan förmedlas till befolkningsdatasystemet direkt genom datakommunikation eller på annat sätt i maskinläsbar form i den takt som sjukhusen och hälsovårdscentralerna har tekniska

föresättningar därtill. Vid överföring i maskinläsbar form skall beaktas de krav på datasekretess som uppställs på dataöverföring i personregisterlagen.

I praktiken är anmälningförfarandet i allmänhet följande: den läkare som har konstaterat dödsorsaken fyller i en blankett, av vilken en del är en dödsattest som sänds till länsstyrelsen och därifrån vidare till Statistikcentralen. Även den som utfärdat dödsattesten får en kopia av den. En del av blanketten är en anmälan om dödsfall till befolkningsdatasystemet. Denna sänds till magistraten om inte anmälan görs i maskinläsbar form. Blanketten innehåller även ett begravningstillstånd.

Förordningen om registrering av födelser och dödsfall innehåller för närvarande bestämmelser om attester angående barn som fötts döda samt om anmälningförfarandet. Det föreslås att i förordningen om utredande av dödsorsak bestäms om attester angående dödfödda barn och om anmälningförfarandet. Paragrafens 3 mom. skall innehålla en fullmakt att genom förordning bestämma om länsstyrelsens skyldighet att i vissa fall anmäla dödsfall samt om anmälan om barn som fötts döda.

Länsstyrelserna är skyldiga att sända dödsattesterna, dödsfallsredogörelserna och attesterna angående dödfödda barn till Statistikcentralen. Statistikcentralen skall med stöd av förordningen om registrering av födelser och dödsfall förvara dessa uppgifter. Detta förfarande avses inte bli ändrat. I 4 mom. skall föreskrivas om Statistikcentralens skyldighet att förvara uppgifterna.

2 §. För enhetlighetens skull föreslås att uttrycket begravningstillstånd används i stället för attest för begravning i paragrafen. Om läkarens skyldighet att utfärda begravningstillstånd till den som har meddelat att han kommer att svara för den avlidnes begravning bestäms i förordningen om utredande av dödsorsak.

12 a §. Det föreslås att till lagens 4 kap. fogas en bestämmelse om att attester angående dödfödda barn, dödsattester, begravningstillstånd och dödsfallsredogörelser är avgiftsfria. För närvarande ingår motsvarande bestämmelse i förordningen om registrering av födelser och dödsfall.

15 §. Uppgifter som erhållits i samband med utredandet av dödsorsaken samt handlingar som upprättats om detta innehåller personliga, känsliga uppgifter och därför

föreslås att det i paragrafens 1 mom. bestäms att de skall hållas hemliga.

Det föreslås att i paragrafens 2 mom. intas bestämmelser om de grunder på vilka man kan lämna ut uppgifter om sådant som skall hemlighållas. Enligt momentet kan uppgifter lämnas till domstolar, andra myndigheter eller samfund som är berättigade att få uppgifterna samt till försäkrings- och pensionsanstalter. Dessutom kan uppgifterna lämnas till den på vars ansökan eller med vars samtycke den för utredande av dödsorsaken nödiga åtgärden vidtagits eller till en nära anhörig till den avlidne eller annan den avlidne närstående person. De föreslagna bestämmelserna motsvarar i huvudsak det nuvarande förfarandet för utlämnande av uppgifter, vilket har visat sig fungera i praktiken.

Det föreslås att till momentet fogas en rätt för försäkrings- och pensionsanstalter att få uppgifter. I förordningen om registrering av födelser och dödsfall har bestämts om utlämnande av uppgifter om dödsorsak till försäkringsanstalter. Försäkringsanstalterna behöver dessa uppgifter när de fattar beslut om pensions-, olycksfalls- och trafikförsäkringar samt i någon mån även om livförsäkringar. Enligt de gällande bestämmelserna om datasekretess skall om utlämnande av uppgifter bestämmas i lag. Av denna orsak föreslås att utlämnandet av ovan nämnda uppgifter till pensions- och försäkringsanstalter regleras i detta lagrum. Anstalt är i detta sammanhang avsett som ett allmänt uttryck som täcker t.ex. verksamhetsidkare i bolagsform. När anstalten begär uppgifter skall den i varje enskilt fall motivera sitt uppgiftsbehov.

Av den avlidnes släktingar har för närvarande endast den avlidnes närmaste anhöriga rätt att ta del av uppgifter som erhållits med stöd av denna lag samt av handlingarna som tillkommit i samband med utredandet av dödsorsaken. Med den närmaste anhörigas samtycke får uppgifterna dock även ges åt andra. Statistikcentralen kan med stöd av 21 § 2 mom. förordningen om registrering av födelser och dödsfall ge uppgifter om dödsorsaken till den avlidnes närmaste anhöriga.

Eftersom den krets av personer som har rätt att få uppgifter inom hälso- och sjukvård har utvidgats i den senaste lagstiftningen och eftersom det inte är motiverat att olika nära anhöriga eller andra den avlidne närstående personer befinner sig i en ojämlig ställning sinsemellan, föreslås att den krets av perso-

ner som har rätt till uppgifterna utvidgas till att omfatta nära anhöriga och andra den avlidne närstående personer. Den föreslagna bestämmelsen är förenlig med 13 § 3 mom. 3 punkten lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992), med stöd av vilken det är tillåtet att lämna uppgifter om patientens person och hälsotillstånd till en nära anhörig till patienten eller någon annan patienten närstående då patienten är intagen för vård på grund av medvetlöshet eller av någon annan därmed jämförbar orsak.

Till i paragrafen avsedd nära anhörig kan i allmänhet räknas den avlidnes äkta make och hans släktingar i rätt upp- eller nedstigande led. En med nära anhöriga jämförbar annan närstående kan t.ex. vara den med vilken den avlidne levat i äktenskapsliknande förhållande.

I paragrafens 3 mom. bestäms om utlämnande av uppgifter för vetenskaplig forskning och i fråga om Statistikcentralen även för statistiska ändamål. Avsikten är att bibehålla det nuvarande förfarandet så, att Statistikcentralen kan utlämna uppgifter i dödsstatisten för vetenskaplig forskning eller statistiska ändamål genom att själv fatta beslut om detta, medan utlämnande av uppgifter som andra myndigheter besitter för vetenskaplig forskning, till följd av bestämmelserna om allmänna handlingars offentlighet, förutsätter det behöriga ministeriets tillstånd.

Magistraterna och kyrkliga befolkningsregisterförare får fram till dess den föreslagna lagen träder i kraft uppgifter om dödsorsaken, eftersom dödsattesterna sänds via dem till länsstyrelsen. Magistraterna och de kyrkliga befolkningsregisterförarna skall liksom för närvarande hålla dessa uppgifter hemliga och grunderna för utlämnande av uppgifter i paragrafens 2 och 3 mom. gäller inte dem. Om detta skall en övergångsbestämmelse tas in i lagen. När den föreslagna lagen har trätt i kraft sänds den dödsattest som innehåller dödsorsaken inte längre till folkbokföringsmyndigheterna.

1.3. Lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården

15 a §. *Skyldighet att anmäla födelser och dödsfall.* I lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården finns de rättigheter och skyldigheter som gäller dessa personer samlade. Om skyldigheten för en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården att anmäla barns födelse till befolkningsdatasystemet föreslås bli bestämt i 11 § befolkningsdatalagen. Om skyldigheten för en verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård eller läkare att anmäla dödsfall föreslås bli bestämt i 1 § lagen om utredande av dödsorsak. Eftersom det i dessa fall bestäms om anmälningsskyldigheten för yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården annanstans än i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården föreslås att till lagen fogas en ny 15 a §, i vilken nämns de anmälningsskyldigheter varom bestäms på annat håll i lagstiftningen.

2. Närmare bestämmelser

I befolkningsdataförordningen bestäms närmare om anmälan av uppgifter om födelser till befolkningsdatasystemet. Om dödsstatister, begravningsstillstånd och anmälan om dödsfall till olika myndigheter och befolkningsdatasystemet bestäms närmare i förordningen om utredande av dödsorsak.

3. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter att de har antagits och blivit stadfästa. En tillräcklig tid bör dock reserveras för ordnande av behövlig utbildning och information samt för förnyande av blanketterna.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av befolkningsdatalagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i befolkningsdatalagen av den 11 juni 1993 (507/1993) 12 § 3 mom. samt
fogas till lagen en ny 11 § i stället för den 11 § som upphävts genom lag 202/1994 som
följer:

11 §

Skyldighet att anmäla födelser och dödsfall

En verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård eller en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården skall anmäla ett barns födelse till befolkningsdatasystemet i enlighet med vad som bestäms närmare genom förordning. Barnets mor eller den i vars vård barnet är skall i de fall som närmare bestäms genom förordning anmäla barnets

födelse till en verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård eller till en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården för vidarebefordran till befolkningsdatasystemet.

Om skyldigheten för verksamhetsenheter för hälso- och sjukvård, läkare och länsstyrelser att anmäla dödsfall till befolkningsdatasystemet bestäms särskilt.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av lagen om utredande av dödsorsak**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 1 juni 1973 om utredande av dödsorsak (459/1973) 1, 2 och 15 § samt fogas till lagen en ny 12 a § som följer:

1 §

Dödsfall skall ofördröjligen anmälas hos en läkare eller polisen.

En verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård eller en läkare skall anmäla dödsfall till befolkningsdatasystemet och till länsstyrelsen samt länsstyrelsen vidare till Statistikcentralen i enlighet med vad som bestäms närmare genom förordning.

Om länsstyrelsens skyldighet att i vissa fall anmäla dödsfall till befolkningsdatasystemet samt om anmälan om dödfött barn bestäms genom förordning.

Statistikcentralen skall förvara de handlingar och uppgifter som tillställts den med stöd av denna lag.

2 §

En avlidne får begravas eller liket överlämnas till universitet eller högskola för medicinsk undervisning eller forskning först sedan dödsorsaken utretts i enlighet med vad som bestäms närmare genom förordning och begravningstillstånd utfärdats.

Begravningstillstånd utfärdas av läkare, om inte något annat bestäms genom förordning.

4 kap

Kostnaderna

12 a §

Attester angående dödfödda barn, dödsattester, begravningstillstånd och dödsfallsredogörelser skall utfärdas utan avgift.

15 §

Handlingar som gäller utredande av dödsorsak skall hållas hemliga.

Utan hinder av vad som bestäms i 1 mom. får uppgifter i handlingar om utredande av dödsorsak lämnas till

1) domstolar, andra myndigheter eller samfund som har lagstadgad rätt att få dessa uppgifter,

2) den på vars ansökan eller med vars samtycke den åtgärd vidtagits som varit nödvändig för utredande av dödsorsaken,

3) en nära anhörig till den avlidne eller någon annan som stått den avlidne nära samt

4) en försäkrings- eller pensionsanstalt om det för behandlingen av en ansökan om förmåner finns motiverat behov av uppgifterna.

Statistikcentralen kan utan hinder av sekretessbestämmelserna på ansökan lämna ut uppgifter i dödsattesten även för vetenskaplig forskning och statistiska undersökningar, om den som får uppgifterna har på lag baserad rätt att samla in och registrera dessa uppgifter. När uppgifter i handlingar som gäller utredande av dödsorsak lämnas ut för vetenskaplig forskning gäller i övrigt vad som bestäms i lagen om allmänna handlingars offentlighet (83/1951), personregisterlagen (471/1987) och personregisterförordningen (476/1987). Den som får uppgifter är skyldig att hemlighålla dem.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Vad som i 15 § 2 och 3 mom. bestäms om utlämnande av uppgifter gäller inte magistrater och kyrkliga befolkningsregisterförare som skall hålla hemliga de uppgifter om dödsorsak som kommit till deras kännedom innan denna lag träder i kraft.

3.

Lag**om ändring av lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen den 28 juni 1994 om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården
(559/1994) en ny 15 a § som följer:

15 a §

*Skyldighet att anmäla födelser och
dödsfall*

Om skyldigheten för en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården att anmäla födelser och dödsfall bestäms särskilt.

Denna lag träder i kraft den
199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen
förutsätter får vidtas innan lagen träder i
kraft.

Helsingfors den 30 april 1997

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister *Terttu Huttu-Juntunen*

1.

Lag**om ändring av befolkningsdatalagen**

I enlighet med riksdagens beslut
 upphävs i befolkningsdatalagen av den 11 juni 1993 (507/1993) 12 § 3 mom. samt
 fogas till lagen en ny 11 § i stället för den 11 § som upphävts genom lag 202/1994 som
 följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §

*Skyldighet att anmäla födelser och
 dödsfall*

En verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård eller en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården skall anmäla ett barns födelse till befolkningsdatasystemet i enlighet med vad som bestäms närmare genom förordning. Barnets mor eller den i vars vård barnet är skall i de fall som närmare bestäms genom förordning anmäla barnets födelse till en verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård eller till en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården för vidarebefordran till befolkningsdatasystemet.

Om skyldigheten för verksamhetsenheter för hälso- och sjukvård, läkare och länsstyrelser att anmäla dödsfall till befolkningsdatasystemet bestäms särskilt.

12 §

*Vissa inrättningars och socialnämndens
 anmälningskyldighet*

Om anmälan om födelse och dödsfall stadgas genom förordning. (3 mom. upphävs)

*Denna lag träder i kraft den 199 .
 Åtgärder som verkställigheten av lagen
 förutsätter får vidtas innan lagen träder i
 kraft.*

2.

Lag**om ändring av lagen om utredande av dödsorsak**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 1 juni 1973 om utredande av dödsorsak (459/1973) 1, 2 och 15 § samt fogas till lagen en ny 12 a § som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

1 §

Dödsfall skall ofördröjligen anmälas hos en läkare eller polisen.

En verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård eller en läkare skall anmäla dödsfall till befolkningsdatasystemet och till länsstyrelsen samt länsstyrelsen vidare till Statistikcentralen i enlighet med vad som bestäms närmare genom förordning.

Om länsstyrelsens skyldighet att i vissa fall anmäla dödsfall till befolkningsdatasystemet samt om anmälan om dödfött barn bestäms genom förordning.

Statistikcentralen skall förvara de handlingar och uppgifter som tillställts den med stöd av denna lag.

2 §

Avliden får begravas eller liket överlätas till universitet eller annan högskola i och för medicinsk undervisning eller forskning först sedan dödsorsaken utretts på sätt genom förordning närmare stadgas och attest för begravning utfärdats.

I 1 mom. nämnd attest utfärdas av läkare, såframt ej genom förordning annorlunda stadgas.

2 §

En avliden får begravas eller liket överlätas till universitet eller högskola för medicinsk undervisning eller forskning först sedan dödsorsaken utretts i enlighet med vad som bestäms närmare genom förordning och begravningstillstånd utfärdats.

Begravningstillstånd utfärdas av läkare, om inte något annat bestäms genom förordning.

4 kap

Kostnaderna

12 a §

Attester angående dödfödda barn, dödsattester, begravningstillstånd och dödsfallsredogörelser skall utfärdas utan avgift.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

15 §

Med stöd av denna lag erhållna uppgifter samt uppgifter ur de i samband med utredandet av dödsorsak tillkomna handlingarna får yppas endast för domstol, annan myndighet, som är berättigad att erhålla dessa uppgifter, och person, på vars ansökan eller med vars samtycke den för utredande av dödsorsaken nödiga åtgärden vidtagits, samt den avlidnes närmaste anhöriga. Med de sistnämndas samtycke får uppgifter likväl givas även åt andra.

Utöver vad i 1 mom. stadgas är beträffande de i samband med utredning av dödsorsak uppkomna handlingarnas offentlighet gällande vad angående handlingars offentlighet särskilt är stadgat.

15 §

Handlingar som gäller utredande av dödsorsak skall hållas hemliga.

Utän hinder av vad som bestäms i 1 mom. får uppgifter i handlingar om utredande av dödsorsak lämnas till

1) domstolar, andra myndigheter eller samfund som har lagstadgad rätt att få dessa uppgifter,

2) den på vars ansökan eller med vars samtycke den åtgärd vidtagits som varit nödvändig för utredande av dödsorsaken,

3) en nära anhörig till den avlidne eller någon annan som stått den avlidne nära samt

4) en försäkrings- eller pensionsanstalt om det för behandlingen av en ansökan om förmåner finns motiverat behov av uppgifterna.

Statistikcentralen kan utan hinder av sekretessbestämmelserna på ansökan lämna ut uppgifter i dödsattesten även för vetenskaplig forskning och statistiska undersökningar, om den som får uppgifterna har på lag baserad rätt att samla in och registrera dessa uppgifter. När uppgifter i handlingar som gäller utredande av dödsorsak lämnas ut för vetenskaplig forskning gäller i övrigt vad som bestäms i lagen om allmänna handlingars offentlighet (83/1951), personregisterlagen (471/1987) och personregisterförordningen (476/1987). Den som får uppgifter är skyldig att hemlighålla dem.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Vad som i 15 § 2 och 3 mom. bestäms om utlämnande av uppgifter gäller inte magistrater och kyrkliga befolkningsregisterförare som skall hålla hemliga de uppgifter om dödsorsak som kommit till deras kännedom innan denna lag träder i kraft.

